

OPINNÄYTETYÖOPAS

Toimintaohje opinnäytetyöprosesseihin

Ammattikorkeakoulututkinnot

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot

Opas julkaistu 1.11.2020

Sisälllys

1	Yleiskuvaus opinnäytetyöstä	4
1.1	Opinnäytetyö ammattikorkeakoulussa.....	4
1.2	Opinnäytetyön eettiset periaatteet.....	7
1.2.1	Tutkimusluvut ja eettinen ennakoarviointi	8
1.2.2	Suostumukset.....	9
1.3	Opinnäytetyön julkisuus ja tekijänoikeudet	10
1.4	Aineistonhallinta ja henkilötietojen käsittely opinnäytetyössä.....	10
1.4.1	Aineistojen yleinen kuvaus.....	11
1.4.2	Hyvä tieteellinen käytäntö	11
1.4.3	Aineistojen säilytys opinnäytetyöprosessin aikana	11
1.4.4	Aineistojen käsittely opinnäytetyön valmistuttua	13
1.5	Henkilötietojen käsittely opinnäytetyössä	14
1.6	Opinnäytetyön saavutettavuus.....	14
2	Opinnäytetyön toteuttamistavat ja rakenne	15
2.1	Tutkimuspainotteinen opinnäytetyö	15
2.2	Toiminnallinen opinnäytetyö	17
2.3	Portfolio-opinnäytetyö.....	19
2.4	Artikkelioinnäytetyö.....	20
3	Opinnäytetyön prosessi.....	22
3.1	Suunnittelu.....	23
3.2	Toteutus	25
3.3	Viimeistely.....	25
4	Opinnäytetyön arviointi	31
4.1	Arvioinnin yleiset periaatteet	31
4.2	Tutkimuksellinen opinnäytetyö	32
4.2.1	Tehtävä.....	32
4.2.2	Tietoperusta	32
4.2.3	Aiheen rajaus ja tutkimuskysymykset	32
4.2.4	Aineiston hankinta ja menetelmät.....	32
4.2.5	Toteutusprosessi	33
4.2.6	Tulokset ja johtopäätökset.....	33
4.2.7	Pohdinta ja kehittämisehdotukset	33

4.2.8	Eettisyys, kestävyys ja vastuullisuus	33
4.2.9	Raportointi	34
4.3	Toiminnallinen opinnäytetyö	34
4.3.1	Tehtävä	34
4.3.2	Tietoperusta	34
4.3.3	Työsuunnitelma ja menetelmät	35
4.3.4	Toteutusprosessi	35
4.3.5	Tulokset ja johtopäätökset.....	35
4.3.6	Eettisyys, kestävyys ja vastuullisuus	35
4.3.7	Raportointi	35
4.4	Portfolio-opinnäytetyö.....	36
4.4.1	Tehtävä.....	36
4.4.2	Teorian hallinta	36
4.4.3	Käytännön toteutus ja menetelmät	36
4.4.4	Teorian soveltaminen käytäntöön	36
4.4.5	Oman osaamisen kehittämistarve, eettisyys ja luotettavuus.....	37
4.4.6	Raportointi	37
4.5	Artikkeliopinnäytetyö.....	37
4.5.1	Tehtävä.....	37
4.5.2	Tietoperusta	38
4.5.3	Työsuunnitelma ja menetelmät	38
4.5.4	Toteutusprosessi	38
4.5.5	Tulokset, tuotokset ja johtopäätökset	38
4.5.6	Eettisyys, kestävyys ja vastuullisuus	39
4.5.7	Raportointi	39
5	Opinnäytetyöprosessin seuranta, arviointi ja kehittäminen.....	39
6	Hyvien opinnäytetöiden palkitseminen	39
	Lähteet.....	40

Kuvat, taulukot ja kaavat

Kuva 1.	Opinnäytetyöprosessi AMK- ja YAMK-tutkinnoissa.....	23
Kuva 2.	Vienti PDF/A-muotoon, kuvakaappaus 1.....	28
Kuva 3.	Vienti PDF/A-muotoon, kuvakaappaus 2.....	29

Liitteet

Liite 1: Opinnäytetyösopimus

Liite 2: Opinnäytetyön tutkimusaineiston oikeuksien siirtosopimus

Liite 3: Oikeuksien siirtosopimus: hankkeet

Liite 4: Opinnäytetyön asiakirjamalli

Liite 5: Lähdeviiteopas

Liite 6: AMK-tutkinnon kypsyysnäyte

Liite 7: Tiedotteen malli

Liite 8: Opiskelijan palaute opinnäytetyöprosessista

Liite 9: Opiskelijan vastuulla oleva asiakirjojen säilytys

1 Yleiskuvaus opinnäytetyöstä

Tämä opinnäytetyöopas sisältää ohjeet opiskelijoille ja ohjaajille. Opinnäytetyöopas on HAMKin toimintaohje opinnäytetyöprosessiin. Opinnäytetyöoppaan tarkoituksena on yhtenäistää opinnäytetöiden ohjausta HAMKissa.

HAMKissa opinnäytetyö on joko tutkimuspainotteinen, toiminnallinen, portfolio- tai artikkelimuotoinen. Kaikissa opinnäytetöissä ratkaistaan määritelty tutkimusongelma(t)/kysymys asianmukaisin tutkimusmenetelmin. Tutkimuspainotteinen opinnäytetyö on soveltavaa tutkimusta hyödyntävä ja työelämää kehittävä työ. Toiminnallisessa opinnäytetyössä on mukana käytännöllinen työelämän kehittämisosio. Opiskelija voi myös kerryttää opinnäytetyöhön liittyvän aineiston opintojensa aikana, jolloin syntyy portfolio-opinnäytetyö. Artikkelioinnäytetyössä opiskelija suunnittelee ja kirjoittaa yhdestä neljään artikkelia. Jos opiskelija on julkaissut ammattialaansa liittyviä julkaisuja opintojensa aikana, hän voi koostaa myös niistä artikkelioinnäytetyön.

HAMK profiloituu vahvana kestävän kehityksen edistäjänä. Kestävä kehitys tarkoittaa vastuullista ympäristöasioiden, talouden ja sosiaalisten näkökulmien huomioimista. Kestävän kehityksen periaatteiden huomioiminen nähdään edellytyksenä yritysten ja yhteiskunnan vastuulliselle kehittymiselle. Näin ollen opinnäytetyössä tulee tarkastella kestävän kehityksen näkökulmia, jotka huomioidaan arvioinnissa.

1.1 Opinnäytetyö ammattikorkeakoulussa

Opinnäytetyön tekeminen on oppimisprosessi, jossa opiskelija oppii työskentelemään tutkivalla, analysoivalla ja kehittäväällä työotteella. Tyypillisesti sekä ammattikorkeakoulun (AMK) että ylemmän ammattikorkeakoulun (YAMK) opinnäytetyöt ovat tilaajan (yritysten, julkisyhteisöjen tai kolmannen sektorin) antamia tutkimus- ja kehittämistehtäviä.

Opinnäytetyön keskeisiä periaatteita ovat:

- opinnäytetyö on työelämälähtöinen ja tutkimuksellinen
- opinnäytetyön aihe tulee pääsääntöisesti työelämästä tai joissain tapauksissa opiskelijalta itseltään esimerkiksi omaan yritykseen liittyvästä aiheesta

- opinnäytetyö edistää opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittymistä ja työllistymistä

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön laajuus on 15 op ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon 30 op. Opinnäytetyö sisältää varsinaisen työsuorituksen, raportoinnin, seminaarit, ohjaukseen käytetyn ajan (yksilö- ja ryhmäohjaus) sekä kypsyysnäytteen tai ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa tiedotteen. Opinnäytetyön tavoitteena on vahvistaa sekä yleisiä työelämävalmiuksia että alakohtaisia ammatillisia kompetensseja. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö on laajempi ja tarkastelutavaltaan syvällisempi ja analyyttisempi kuin ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö.

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön tehtyään opiskelija

- osaa hankkia ja soveltaa oman alan kansallista ja kansainvälistä tietoa sekä kykenee kriittiseen tiedon arviointiin, analysointiin ja kokonaisuuksien hahmottamiseen
- osaa soveltaa tarkoituksenmukaisia tutkimus- ja kehittämismenetelmiä työelämässä esille tulevien ongelmien ratkaisemiseksi
- toimii aloitteellisesti ja kehittävän työtavan mukaisesti
- osoittaa valmiuksia ammattialansa kehittämiseen

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön tehtyään opiskelija

- osaa hankkia ja soveltaa oman asiantuntijuusalan ja sitä lähellä olevien alojen syvällistä kansallista ja kansainvälistä tietoa, kykenee kriittiseen tiedon arviointiin ja kokonaisuuksien hahmottamiseen sekä uuden tiedon luomiseen
- osaa soveltaa tarkoituksenmukaisia tutkimus- ja kehittämismenetelmiä työelämässä esille tulevien ongelmien ratkaisemiseksi
- hallitsee tutkimus- ja kehitystoiminnan menetelmiä sekä osaa toteuttaa alaa kehittäviä tutkimus- ja kehittämishankkeita
- osoittaa aloitteellista, tutkivaa ja kehittävää työtettä sekä kykenee luovaan ja innovatiiviseen ongelmanratkaisuun ja päätöksentekoon työelämän muuttuvissa tilanteissa

Opinnäytetyö liittyy usein työelämän kehittämiseen tai HAMKin omaan tutkimus- ja kehitystoimintaan. Se voi liittyä myös opiskelijan oman yritystoiminnan kehittämiseen. Tavoitteena on ongelman kartoittaminen ja ratkaiseminen sovitun laajuksena ja sovitussa aikataulussa. Opinnäytetyössä voidaan hyödyntää HAMKin monialaisuutta ja se voidaan toteuttaa useamman koulutusvastuun yhteistyönä. Opinnäytetyö tehdään pääsääntöisesti yksilötyönä tai sellaisella työnjaolla, että kukin opiskelija voi osoittaa opinnäytetyöprosessin kokonaishallinnan ja yksilöllisen osaamisensa.

Jokaisessa opinnäytetyössä on keskeistä kuvata työn tarkoitus ja tavoitteet selkeästi, rakentaa työ tutkimuksellisella otteella sekä käyttää kehittävää näkökulmaa.

Opinnäytetyö on joko tutkimuspainotteinen, toiminnallinen, portfolio- tai artikkelimuotoinen:

- Tutkimuspainotteisen opinnäytetyön lähtökohtana on aina selkeästi muotoiltu työelämälähtöinen tutkimusongelma tai -kysymys, johon haetaan vastausta käyttäen tarkoituksenmukaisia aineistoja ja yleisiä tutkimusmenetelmiä. Tyypillisesti tutkimuspainotteisissa opinnäytetöissä haetaan empiirisen aineiston avulla vastausta tutkimusongelmaan, esimerkiksi järjestetään koe tai tehdään kysely- tai haastattelututkimus.
- Toiminnallinen opinnäytetyö on työelämän kehittämistyö, joka tavoittelee käytännön toiminnan kehittämistä, ohjeistamista, järjestämistä ja tehostamista. Työssä kehitetään, toteutetaan ja arvioidaan uusia tuotteita, palveluja, toimintatapoja tai työkäytäntöjä. Työ edellyttää asiaan liittyvän tutkimusongelman/-kysymyksen muotoilua sekä asianmukaisen tutkimusmenetelmän käyttöä.
- Portfolio-opinnäytetyössä opiskelija kerää suunnitelmallisesti valitsemastaan teemasta opintojensa eri vaiheessa tehtyjä projekti- tai muita tehtäviä yhdeksi kokonaisuudeksi. Työ edellyttää asiaan liittyvän tutkimusongelman/-kysymyksen muotoilua sekä asianmukaisen tutkimusmenetelmän käyttöä.
- Artikkelioinnäytetyö sisältää yhden tai useampia julkaisukelpoisia artikkeleita, joissa esitetään tutkimus- tai kehittämistehtävän tuloksia. Opinnäytetyöhön sisällytetään artikkelien lisäksi yhteenveto artikkelien sisällöistä.

Kaikista opinnäytetöistä tulee toteuttamistavasta riippumatta koostaa raportti, jossa on johdanto, tietoperusta, toteutus ja tulokset sekä johtopäätökset ja pohdinta. Tietoperustalla tarkoitetaan asiaan liittyvää teoriataustaa ja aiempaa tutkimustietoa. Työn osat rakentuvat eri tavoin opinnäytetyön mallin mukaan.

Hyväksyttävä opinnäytetyö arvioidaan asteikolla 1–5. Opinnäytetyön eri toteuttamistavoissa painotetaan eri arviointikriteereitä. Ammattikorkeakoulututkinnon ja ylempään ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön arviointikriteerit kuvataan luvussa 4.

Opinnäytetyöstä laaditaan aina etukäteen opinnäytetyösopimus (Liite 1), jonka allekirjoittavat tilaajan edustaja, opiskelija ja koulutuksen edustaja.

Opinnäytetyöprosessin aikana syntyy runsaasti asiakirjoja, joille on HAMK:n arkistonmuodostussuunnitelmassa (AMS; sijainti intrassa) määritelty mm. säilytysaika, säilytyspaikka ja säilytyksestä vastaava taho. Opiskelijan tulee tarkistaa omat velvollisuutensa asiakirjojen säilyttämisessä tarkistuslistasta (liite 9).

1.2 Opinnäytetyön eettiset periaatteet

HAMKissa kaikessa koulutuksessa on tavoitteena edistää hyvää tieteellistä käytäntöä ja ihmiseen kohdistuvan tutkimusten eettisiä periaatteita, sekä ennaltaehkäistä hyvän tieteellisen käytännön loukkauksia.

HAMK on sitoutunut noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) antamaa ohjeistusta [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa](#) . (2012) Lisäksi HAMK on sitoutunut TENK:n laatimaan ohjeeseen [Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden ennakoarviointi Suomessa](#).

(Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019) HAMK:n toimintaohje perustuu TENK:n ohjeistuksiin.

Hyvän tieteellisen käytännön loukkauksia ovat esimerkiksi piittaamattomuus tai vilppi. Piittaamattomuutta ovat esim. törkeä laiminlyönti ja holtittomuus tutkimuksen suorittamisessa, puutteellinen viittaaminen aikaisempiin tutkimustuloksiin sekä tulosten tai menetelmien harhaanjohtava raportointi. Vilppiä on esimerkiksi havaintojen tai tulosten

sepittäminen tai vääristely, luvaton lainaaminen, anastaminen, alkuperäisten tulosten tarkoituksellinen muokkaaminen tai niiden esittäminen siten, että havaintoihin perustuva tulos muuttuu. Myös tärkeiden tulosten esittämättä jättäminen on vilppiä.

Plagiointi eli luvaton lainaaminen tarkoittaa jonkun toisen julkituoman tutkimussuunnitelman, käsikirjoituksen, artikkelin tai muun tekstin tai sen osan, kuvallisen ilmaisun tai käännöksen esittämistä omana. Plagiointia on sekä suora että mukailien tehty kopiointi. HAMKissa on käytössä plagioinnintunnistuksen verkkopalvelu Urkund. Sen avulla tarkistetaan, onko opinnäytteissä osia, jotka saattavat olla kopioituja, mutta joista puuttuvat asianmukaiset viittaukset. Anastaminen tarkoittaa toisen henkilön tutkimustuloksen, -idean, -suunnitelman, -havaintojen tai aineiston oikeudetonta esittämistä tai käyttämistä omista nimissä.

Mikäli on syytä epäillä, että opinnäytetyön tekijä on loukannut hyvää tieteellistä käytäntöä, asiasta tehdään kirjallinen epäily rehtorille. Rehtori tekee vararehtorin esityksen pohjalta päätöksen selvityksen käynnistämisestä.

1.2.1 Tutkimusluvut ja eettinen ennakoarviointi

Hyvään tieteelliseen käytäntöön sisältyy tarvittavista tutkimusluvista, tutkittavien suostumuksista sekä mahdollisesta eettisestä ennakoarvioinnista huolehtiminen. Hyvissä ajoin opinnäytetyön suunnitelmavaiheessa, ennen tutkimusaineiston keruun aloittamista, opiskelijan ja ohjaajan tulee pohtia, tarvitaanko opinnäytetyössä tutkimuslupia ja/tai eettistä ennakoarviointia. Jos tutkimuksen kohteena on organisaatio, organisaation toiminta tai sen edustajat (esimerkiksi henkilökunta tai opiskelijat), on ko. organisaatiolta pyydettävä tutkimuslupa (Liite 1. Opinnäytetyösopimus). Lupakäytännöt ja luvan myöntämisen edellytykset vaihtelevat organisaatioittain. HAMKin tutkimuslupaohjeiden mukaan kaikkiin tutkimuksiin, kehittämishankkeisiin ja opinnäytetöihin, jotka on kohdennettu HAMKin henkilökunnalle tai opiskelijoille (esimerkiksi kyselytutkimus), tarvitaan tutkimuslupa. Ohjeet tutkimusluvan hakemiseksi löydät [Tutkimuslupa-sivulta](#).

Jos opinnäytetyö suunnitellaan toteutettavaksi tavalla, joka edellyttää eettistä ennakoarviointia, opiskelija ja opinnäytetyön ohjaaja hakevat yhdessä ennakoarviointia

eettiseltä toimikunnalta. Mikäli opinnäytetyön toteuttaminen suunnitellusti edellyttää eettistä ennakoarviointia, tulee eettisen toimikunnan lausunto hakea ennen tutkimuslupaa. Lausunnon hakeminen koskee tavallisesti vain YAMK-opinnäytetöitä. HAMK on jäsenenä pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen ihmistieteiden eettisessä toimikunnassa, jolta HAMKin opinnäytetöihin voidaan hakea eettistä ennakoarviointia. Lisäksi esimerkiksi sairaanhoitopiireillä/yliopistollisilla sairaaloilla on pääsääntöisesti omat eettiset toimikuntansa, joilta eettinen ennakoarviointi on haettava niissä tapauksissa, joissa opinnäytetyö on suunniteltu toteutettavaksi ko. sairaanhoitopiirin/yliopistollisen sairaalan toiminta-alueella. Lisätietoa eettisen ennakoarvioinnin hakemisesta löydät TENK:n ohjeesta [Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden ennakoarviointi Suomessa](#) (2019) sekä [Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen ihmistieteiden eettisen toimikunnan verkkosivuilta](#).

1.2.2 Suostumukset

Tietoon perustuva suostumus osallistua tutkimukseen on ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen keskeinen eettinen periaate. Se ei ole sama asia kuin suostumus, jota käytetään henkilötietojen käsittelyn laillisena käsittelyperusteena. Tietoon perustuva suostumus osallistua tutkimukseen pyydetään tutkittavalta ennen aineistonkeruun aloittamista. Tutkija dokumentoi tutkittavan suullisesti, kirjallisesti, sähköisesti tai muutoin antaman osallistumissuostumuksen. Niissä tutkimusasetelmissä, joissa tutkittavalta ei syystä tai toisesta johtuen voida pyytää tietoon perustuvaa suostumusta osallistua tutkimukseen, on pääsääntöisesti haettava eettisen toimikunnan lausunto. Lisätietoja tutkittavan oikeuksista sekä tietoisesta suostumuksesta TENK:n ohjeesta [Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden ennakoarviointi Suomessa](#).

Lisätietoa opinnäytetyön tekemiseen liittyvistä eettisistä näkökulmista löydät Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arene ry:n [Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisistä suosituksista](#) (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 2020).

1.3 Opinnäytetyön julkisuus ja tekijänoikeudet

Opinnäytetyö on korkeakoulututkinnon osa, jonka tulee olla avoimesti arvioitavissa. Hyväksytyt opinnäytetyöt ovat välittömästi julkisia. Tätä asiaa ei voi sopimuksella muuttaa. Julkisuudella taataan opinnäytetöiden objektiivinen ja tasapuolinen arviointi.

Koko opinnäytetyöraportti on julkinen, eikä siinä saa olla luottamuksellisuuden takia poistettuja osia. Luottamuksellisia aineistoja ei myöskään merkitä liitteiksi. Mikäli opinnäytetyöhön kuuluu luottamuksellista sisältöä, esimerkiksi yritysten liikesalaisuuksia tai tuotekehitystä, opinnäytetyö laaditaan siten, että luottamukselliset tiedot esitetään varsinaisesta työstä kokonaan erillisessä tausta-aineistossa, joka jää tilaajan käyttöön. Tausta-aineistosta ja sen säilyttämisestä sovitaan erikseen opinnäytetyösopimuksessa (Liite 1.). Ohjaajalla on luottamuksellisia tietoja koskeva vaitiolovelvollisuus.

Opiskelijalla on tekijänoikeus omaan työhönsä. Tästä seuraa sekä oikeuksia että velvollisuuksia. Opinnäytetyöhön liittyviä lakisääteisiä huomioitavia asioita ovat erilaiset oikeudet opiskelijan työn tuloksiin (tekijänoikeudet, patentti- ja mallioikeudet) ja vastuukysymykset tapaturma- ja vahingonkorvausasioissa. Opiskelija ja tilaaja sopivat näistä erikseen opinnäytetyösopimuksen yhteydessä. Opinnäytetyösopimuksessa on kuvattu lakisääteisesti huomioitavat lainkohdat tekijänoikeuksista sekä patentti- ja mallioikeuksista. Jos opinnäytetyöprosessin yhteydessä syntyy suojattavia immateriaalioikeuksia, on tekijän itsensä haettava niihin halutessaan yksinoikeutta.

1.4 Aineistonhallinta ja henkilötietojen käsittely opinnäytetyössä

Opinnäytetyössä kerättävän aineiston käsittelyä ja säilyttämistä kutsutaan nimellä aineistonhallinta. Aineistonhallintasuunnitelmalla tarkoitetaan opinnäytetyösuunnitelman yhteydessä laadittavaa kuvausta opinnäytetyössä kerättävän/käytettävän (tutkimus)aineiston/datan käsittelystä ja säilyttämisestä opinnäytetyöprosessin aikana ja sen jälkeen. Aineistonhallintasuunnitelmalla varmistetaan, että aineistojen kerääminen, käsittely, säilyttäminen ja tuhoaminen on suunniteltu hyvin ja toteutettu järkevästi. Aineistonhallintasuunnitelma tallennetaan valmiin opinnäytetyön liitteeksi. Mikäli

aineistonkeruussa tai käsittelyssä tapahtuu muutoksia opinnäytetyöprosessin aikana, tulee aineistohallintasuunnitelma päivittää.

Aineistohallintasuunnitelma laaditaan pohtimalla ja kuvaamalla seuraavat seikat:

1.4.1 Aineistojen yleinen kuvaus

- Millaista aineistoa (esimerkiksi haastattelu-, kysely-, havainnointiaineisto) opinnäytetyössäsi kerätään tai käytetään?

Kuvaile lyhyesti, millaista aineistoa olet keräämässä. Kerro, miten keräät aineiston ja minkä tyyppistä aineisto on (esim. kysely, haastattelu, valokuva, video, havainnointi, kuva/ääni, mittaustulos, mallinnus, fyysinen näyte).

Jos käytät uudelleen aiemmin kerättyä aineistoa, noudata aineiston käyttöehtoja ja mainitse alkuperä, tekijät ja lähteet HAMKin lähdeviittausohjeen mukaisesti (Liite 5) ja lainsäädäntöä noudattaen.

1.4.2 Hyvä tieteellinen käytäntö

Hyvä tieteellinen käytäntö koskee kaikkia opinnäytetöitä. Hyviin käytänteisiin kuuluvat muun muassa tarvittavista tutkimusluvista ja suostumuksista huolehtiminen, sopivan tutkimusmenetelmän käyttö, aineistonkeruun ja käsittelyn luotettava toteutus sekä asianmukaisten lähdeviittausten tekeminen.

Jos keräät ja käsittelet ihmisiin kohdistuvaa aineistoa, noudata tutkimuseettisiä periaatteita sekä henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvää lainsäädäntöä. Huolehdi tarvittavista tutkimusluvista ja suostumuksista (kts. oppaan luku 1.2).

1.4.3 Aineistojen säilytys opinnäytetyöprosessin aikana

- Minne aineisto tallennetaan? Miten aineiston tietoturva ja tietosuoja taataan opinnäytetyöprosessin aikana? Kuka pääsee käsittelemään aineistoa?

- Kerätäänkö/käsitelläänkö opinnäytetyössä henkilötietoja tai arkaluonteisia (erityisiä) henkilötietoja? Missä arkaluonteinen aineisto säilytetään? Saako aineistoa säilyttää pilvipalveluissa?

Kuvaa aineistonhallintasuunnitelmassa, missä opinnäytetyösi tutkimusaineistoa säilytetään opinnäytetyöprosessin aikana (esimerkiksi opiskelijan henkilökohtainen P-asema, OneDrive, ulkoinen kovalevy, pilvipalvelu ym.) Huomioi, että salassa pidettäviä tietoja ei saa säilyttää esimerkiksi Dropboxin, Googlen tai Microsoftin pilvipalveluissa. Salassa pidettävää opinnäytetyön aineistoa voi säilyttää Wihissä (opinnäytetöiden ohjausjärjestelmä) olevalla luottamuksellisella alueella opinnäytetyöprosessin ajan.

Varmista, että aineisto on tallennettu ja että siitä tehdään tarvittavat varmuuskopiot. Varmuuskopiot voit tallentaa eri tallennusvälineille eri nimellä esimerkiksi siten, että lisäät tiedoston nimeen loppuun juoksevan numeroinnin. Näin menetelmällä voit tarvittaessa helposti palata tiedoston edelliseen versioon.

Opinnäytetyöprosessin aikana on tärkeää varmistaa, että aineisto säilyy turvassa. Huolehdi luottamuksellisten ja arkaluonteisten tietojen suojaamisesta, tietoturvasta sekä tietosuojasta. Muista, että henkilötietojen tai muiden luottamuksellisten tai salassa pidettävien tietojen tallentaminen pilvipalveluihin on kiellettyä. Tutustu HAMKin tiedonluokitteluohjeeseen ja sovi aineiston käsittelystä toimeksiantajasi kanssa.

<https://digipedaohjeet.hamk.fi/ohje/tiedon-luokittelu>

Määrittele, kuka omistaa opinnäytetyösi aineiston ja tulokset. Jos opinnäytetyöprojektissa on muita osapuolia, varmista, että aineistojen omistus- ja käyttöoikeuksista on sovittu (toimeksiantaja, pari- ja ryhmätyönä tehtävät opinnäytetyöt).

Jos käytät kolmannen osapuolen aineistoa, esimerkiksi kuvia tai esitteitä, huolehdi käyttöoikeuksista. Jos käytät itse ottamiasi kuvia, varmista opinnäytetyön toimeksiantajalta, että niiden käyttö on sallittua opinnäytetyössä (esimerkiksi toimeksiantajayrityksessä otetut valokuvat). Sosiaalisen median kuvissa varmista, kenellä on tekijänoikeus kuviin.

1.4.4 Aineistojen käsittely opinnäytetyön valmistuttua

- Mitä opinnäytetyössä kerätylle/ käytetylle aineistolle tehdään opinnäytetyön valmistuttua?
- Olisiko aineistoa mahdollista käyttää myöhemmin? Hävitetäänkö aineisto?

Mieti yhdessä ohjaajasi ja toimeksiantajasi kanssa, voisiko keräämäsi aineisto olla hyödyllinen myös uudelleen käytettynä? Onko aineiston jatkokäytölle estettä, esimerkiksi yksityisyyden tai henkilötietojen suoja, yrityssalaisuudet tai tulosten kaupallinen hyödyntäminen ja siihen liittyvien oikeuksien suojaaminen? Henkilötietoja sisältävän aineiston jatkokäyttö on kirjattava tietosuojailmoitukseen ennen aineiston keräämistä. Rajoittavatko projektin rahoitusehdot tai sopimukset aineiston jatkokäyttöä?

Mikäli opinnäytetyöhön kerätty tutkimusaineisto (tutkimusdata) halutaan antaa HAMKille jatkokäyttöön opetusta tai tutkimusta varten, on asiasta tehtävä kirjallinen sopimus, joka on tämän opinnäytetyöoppaan liitteenä (Liite 2). Sopimusosapuolet ovat opinnäytetyön tekijä, mahdollinen toimeksiantaja ja HAMK. Jatkokäyttöön on aina oltava lupa myös tutkimukseen osallistuvilta henkilöiltä. Jos tehdään esimerkiksi lomakekysely tai teemahaastatteluja, on haastatelluilta kysyttävä lupa tutkimusaineiston jatkokäyttöön jo ennen aineiston keräämistä.

Jos opinnäytetyö tehdään HAMKin hankkeille, on tutkimusaineiston (datan) luovuttamisesta HAMKille käytettävä sopimus pohjaa (Liite 3). Sopijaosapuolet ovat opiskelija ja HAMK.

Jos aineistoa ei säilytetä jatkokäyttöä varten, tuhoa aineisto noudattaen HAMKin tai toimeksiantajasi ohjeita. Opiskelijan tulee säilyttää aineistoa 1 vuosi opinnäytetyön hyväksymispäivästä, jotta opinnäytetyön tulokset voidaan tarvittaessa varmistaa. Tämän jälkeen henkilötietoja sisältävää aineistoa säilytetään vain, jos sille on peruste ja tutkittavia on siitä informoitu. Henkilötietoja sisältävä aineisto tulee tuhota, mikäli opinnäytetyö keskeytyy niin pitkäksi aikaa, että tietosuojailmoituksessa kuvattu käsittelyaika ylittyy.

1.5 Henkilötietojen käsittely opinnäytetyössä

Mikäli opinnäytetyössä käsitellään henkilötietoja, suunnitellaan käsittelyn elinkaari etukäteen. EU:n tietosuoja-asetus (EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679, 2020) ja Suomen tietosuojalaki (Tietosuojalaki 5.12.2018/1050, 2020) edellyttävät huolellisuutta henkilötietojen käsittelyssä.

- opinnäytetöihin ja niihin liittyviin aineistoihin tallennetaan henkilötietoja mahdollisimman vähän
- tutkimukseen osallistuvia informoidaan henkilötietojen käsittelystä
- poistetaan henkilötiedot tai muunnetaan ne tunnistamattomiksi käyttäen esimerkiksi tunnistuksen estäviä koodeja aineistoissa (anonymisointi tai pseudonymisointi)
- valitaan turvalliset menettelyt ja välineet henkilötietojen keräämiseen, tallennukseen, säilytykseen ja tuhoamiseen.

1.6 Opinnäytetyön saavutettavuus

Opinnäytetyössä tulee käyttää saavutettavaa asiakirjamallia (liite 6), joka on otettu käyttöön syksyllä 2020. Muutos koskee myös aiemmin aloitettuja opinnäytetöitä. Opinnäytetyö on digitaalisessa muodossa saatavilla joko Theseus-tietokannassa tai HAMKin sisäisessä opinnäytetyöarkistossa. Jotta jokainen opinnäytetyöstä kiinnostunut henkilö pystyisi hyödyntämään sisältöä, on dokumentista tehtävä sisällöltään, rakenteeltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan saavutettava. Saavutettavassa dokumentissa sisällöistä kommunikoidaan selkeästi ja ymmärrettävästi. Digitaalisten dokumenttien saavutettavuusvaatimuksista säädetään saavutettavuusdirektiivillä 2016/2102, jonka Suomessa implementoi Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019, 2010). Saavutettavuusvaatimukset koskevat myös opinnäytetöitä.

Saavutettavuuden varmistaminen lisää dokumentin ymmärrettävyyttä, mukautettavuutta erilaisille laitteille ja käyttöliittymille sekä teknistä toimivuutta myös avustavaa teknologiaa (esimerkiksi ruudunlukijaa) käytettäessä. Kun dokumentti on rakennettu työstämisvaiheessa

saavutettavaksi, se tallennetaan saavutettavaan ja arkistokelpoiseen PDF/A muotoon. Tarkemmat ohjeet PDF/A-muotoon tallentamisesta ovat luvussa 3.3 Viimeistely.

Dokumentin sisällön tekninen saavutettavuus rakennetaan siten, että

1. Sisältö kirjoitetaan helposti luettavilla fonteilla, sisällön lukemisjärjestys määritellään ja käytetään tekstinkäsittelyohjelman tyylejä (tekstikappaleet, otsikot, taulukot, listat ym.),
2. kuville annetaan tekstivastine (alt-teksti),
3. tekstin ja taustan tai graafisten elementtien välillä määritellään riittävä sävykontrasti,
4. linkit nimetään kuvaavasti,
5. tietoa ei välitetä pelkästään värisymbolein esimerkiksi taulukoissa.

Yksityiskohtaisempia neuvoja opinnäytetyön saavutettavuudesta löydät Theseuksesta:

<https://submissions.theseus.fi/saavutettavuusohjeet.htm>

2 Opinnäytetyön toteuttamistavat ja rakenne

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyön toteuttamistapa ja rakenne voivat vaihdella ammattialan ja toimeksiannon mukaan. Seuraavassa on esitelty neljä erilaista opinnäytetyön toteuttamistapaa ja niiden raportin rakennetta. Opinnäytetyön ohjaaja voi päätyä suosittamaan muitakin rakenteellisia malleja.

2.1 Tutkimuspainotteinen opinnäytetyö

Tutkimuspainotteinen opinnäytetyö pohjautuu perusrakenteisiin (ks. ohjeellinen rakenne), jotka ovat yleisesti käytössä määrällisessä ja laadullisessa tieteellisessä tutkimuksessa. Määrällisissä töissä (kokeet, kyselyt) käytetään yleensä käsitteitä tutkimusongelma ja tutkimushypoteesi, laadullisissa töissä (kyselyt, haastattelut) käsitettä tutkimuskysymys.

Tutkimuspainotteinen opinnäytetyö

- pohjautuu yleensä työelämän kehittämistarpeisiin

- työtä varten määritellään ja laaditaan tutkimusongelmat/-kysymykset ja valitaan tieteelliset tutkimusmenetelmät
- toteutetaan käytännön näkökulman sisältävänä tutkimuksena (soveltava tutkimus)
- sisältää yleensä tarkat tavoitteet ja tutkimusongelmat, tutkimushypoteesit tai tutkimuskysymykset, joihin vastaaminen on opinnäytetyön tavoite
- perustuu ammattialalta ja tutkittavasta aiheesta aikaisemmin julkaistuihin tutkimuksiin ja tutkimuksen teoriaan
- sisältää koottua tietoa ja havaintomateriaalia eli aineiston, joka auttaa tavoitteiden ja tutkimusongelmien/-kysymysten ratkaisussa, ymmärtämisessä ja selittämisessä
- sisältää aineiston analysoinnin, ml. mahdolliset tilastolliset analyysit
- on mahdollista toteuttaa itsenäisenä tutkimuksena tai osana laajempaa tutkimus- tai kehittämishanketta esim. HAMKin tutkimusyksiköissä
- painottaa järjestelmällisyyttä ja tutkimuksellisen työtteen hallintaa

Tutkimuspainotteisen opinnäytetyön ohjeellinen rakenne

1. Johdanto

Perustellaan aiheen valinta ja ajankohtaisuus. Esitellään työn keskeinen idea ja kuvaus työelämäyhteydestä. Kuvataan opinnäytetyön tausta ja lähtökohdat sekä työssä esiintyvät keskeiset käsitteet. Johdannon lopussa kuvataan työn tavoite ja esitetään tutkimusongelma.

2. Tutkimuksen tietoperusta

Esitetään opinnäytetyön aihe suhteessa tietoperustaan ja taustatietoon. Kuvataan oman tutkimuksen kytkeytyminen aiemmin julkaistuun tietoperustaan ja siihen, miten tietoperustaa hyödynnetään työn seuraavassa osassa.

3. Aineisto ja menetelmät

Esitetään ne menettelytavat, menetelmät ja tekniikat, joilla tutkimusongelmiin/-kysymyksiin aiotaan vastata. Kuvataan aineiston keruu- ja analyysimenetelmät ja esitetään suunnitelma käytännön toteutuksesta.

4. Tulosten esittely

Tulosten esittely on raportin keskeisin osa. Tulosten avulla osoitetaan tässä tutkimuksessa saavutetut tulokset eli vastaukset tutkimusongelmiin. Tulosten jäsentely voidaan tehdä monella tavalla, esimerkiksi tutkimusongelmittain. Esittämistapa riippuu raportin luonteesta ja työn muodosta. Tulokset kootaan loogisiksi ryhmiä. Tulosten esittelyssä tärkeää on havainnollisuus. Tarkastelun on oltava aineistosta nouseva, looginen ja selkeä esitys.

5. Tulosten tarkastelu, pohdinta ja johtopäätökset

Tarkastelussa tiivistetään keskeiset tulokset sekä verrataan niitä aikaisempien tutkimusten tuloksiin ja pohditaan kriittisesti tuloksiin vaikuttaneita tekijöitä.

Pohdinnassa esitetään myös luotettavuuteen ja ongelmanratkaisuun liittyvää itsearviointia ja tarkastellaan opinnäytetyöprosessin merkitystä omalle ammatilliselle kehitymiselle.

Tuloksista tehdyt päätelmät osoittavat, miten opinnäytetyö on muuttanut tai lisännyt tietoa tutkittavalla tai kehitettävällä alueella ja miten sen tuloksia voidaan käytännössä hyödyntää.

Lähteet (Liite 5)

Liitteet

2.2 Toiminnallinen opinnäytetyö

- työtä varten määritellään ja laaditaan tutkimusongelmat/-kysymykset ja valitaan tutkimusmenetelmät
- opinnäytetyö nousee työelämän tarpeista ja kehittää käytännön toimintaa (esim. ohjeistaa, järjeistää tai tehostaa)
- painottaa tutkivaa ja kehittävää työtä, joka on opinnäytetyöprosessissa tehtyjen valintojen ja ratkaisujen perusta

Työ sisältää teoreettisen ja toiminnallisen osuuden.

- Teoreettisessa osassa kuvataan tutkimusongelmat/-kysymykset ja tietopohja sekä toiminnallisen osuuden tulokset ja niiden tarkastelu. Tuloksia tarkastellaan suhteessa ammattialan tietopohjaan.
- Toiminnallinen osuus tarkoittaa esimerkiksi opasta, sähköistä aineistoa, näyttelyn tai tapahtuman suunnittelua, kehittämissuunnitelmaa tai jonkin muun konkreettisen tuotteen/tuotoksen tai projektin toteutusprosessia.

Toiminnallisen opinnäytetyön ohjeellinen rakenne

1. Johdanto

Johdannossa kuvataan tekijän kiinnostus ja lähtökohdat aiheeseen sekä työelämäyhteys. Johdannossa esitellään produktin tai prosessin tausta ja perustellaan tarve sekä esitetään tutkimusongelma tai -kysymys.

2. Kehittämistyön tietoperusta

Tietoperustassa esitellään, mitä aiheesta jo tiedetään ja minkälaisia vastaavia tuotteita, tuotoksia tai prosesseja on aikaisemmin tehty. Lähtökohtana on näyttöön perustuminen, eli hyödynnetään tutkimuksia, katsauksia ja suosituksia.

3. Kehittämistyön tarkoitus ja tavoite

Tekstissä avataan, mitä työssä tavoitellaan ja miksi sekä miten ja missä sitä hyödynnetään. Kuvataan tietoperustan sekä tavoitteen yhteys. Perustellaan menetelmien valinta.

4. Tuotteen, tuotoksen tai projektin suunnittelu ja toteutus

Suunnittelu ja toteutus kuvataan johdonmukaisesti. Kuvaukseen voi sisällyttää kirjallisen kuvauksen lisäksi esim. videoita.

5. Johtopäätökset ja pohdinta

Pohdintaan sisältyvät arviointi, johtopäätökset, jatkosuunnitelmat ja käyttöönotto. Toiminnallisen opinnäytetyön tekijä pohtii ja arvioi sekä tuloksia että

opinnäytetyöprosessiaan. Pohdinnassa kuvataan myös palaute, jonka tilaaja, kohderyhmä tai asiantuntijat ovat antaneet tehdystä produktista tai prosessista.

Lähteet (Liite 5)

Liitteet

2.3 Portfolio-opinnäytetyö

- työtä varten määritellään ja laaditaan tutkimusongelmat/-kysymykset ja valitaan tutkimusmenetelmät
- portfolio-opinnäytetyön tekemisen voi aloittaa heti kun on saavuttanut riittävät tiedot ja taidot työn tekemiseen
- opinnäytetyö antaa opiskelijalle mahdollisuuden käsitellä ja tarkastella valitsemaansa teemaa eri näkökulmista useissa projekteissa
- työ koostuu opintojen eri vaiheissa tehdyistä tuotoksista, jotka muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden (tuotosten ei tarvitse olla kirjallisia, mutta ne on pystyttävä dokumentoimaan esimerkiksi videon avulla)
- työstä tehdään kirjallinen eri työosiot yhteen kokoava raportti
- painottaa tutkivaa ja kehittävää työtettä, kiinnostusta valittuun aihealueeseen, tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta, kokonaisuuksien hallintaa sekä kykyä innostua pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Portfolio-opinnäytetyön ohjeellinen rakenne

1. Johdanto

Johdannossa esitellään valitun teeman tausta ja perustellaan tarve. Lisäksi siinä voidaan kuvata tekijän kiinnostus ja lähtökohdat valitsemaansa teemaan. Johdannossa esitetään tutkimusongelmat/-kysymykset.

2. Valitun teeman tietoperusta

Esitellään valittua teemaa ja tuotoksia yhteen sitova tietoperusta: mitä tiedetään teemasta aikaisemmin eli perehdytään ja hyödynnetään tutkimuksia, katsauksia ja suosituksia.

3. Portfoliotuotosten esittely

Kuvataan tuotokset sekä jokaiseen tuotokseen liittyvät valinta-, suunnittelu- ja toteutusprosessit sekä tuotosten hyödynnettävyys. Kuvataan käytetyt tutkimus- ja kehittämismenetelmät. Lisäksi kuvataan tuotosten kytkeytyminen tietoperustaan ja työelämään.

4. Tuotoksista tehtävät johtopäätökset ja pohdinta

Johtopäätöksissä ja pohdinnassa tekijä pohtii ja arvioi kriittisesti portfolio-opinnäytetyön kokonaisuutta, kehityksen kaarta sekä jatkosuunnitelmia. Pohdinnassa kuvataan myös tuotosten tilaajan palaute ja tarkastellaan kriittisesti omaa oppimista.

Lähteet (Liite 5)

Liitteet

2.4 Artikkelioinnäytetyö

Opinnäytetyö soveltuu toteutettavaksi artikkelimuotoisena etenkin silloin, kun sen aihe on erityisen ajankohtainen tai suurta yleisöä/ammattialaa kiinnostava ja opinnäytetyön tuloksilla on uutuusarvoa. Artikkelimuotoinen opinnäytetyö painottaa kirjoitustaitoa ja perehtyneisyyttä julkaisutoimintaan. Artikkelioinnäytetyöhön tulee sisältyä artikkelin/artikkeleiden lisäksi johdanto sekä johtopäätökset ja pohdinta. Tämän osion laajuus riippuu alkuperäisen julkaisun/julkaisujen sivumäärästä ja vaativuustasosta.

Artikkelioinnäytetyössä:

- työ perustuu tutkimukselliseen työotteeseen
- pohjautuu yleensä työelämän kehittämistarpeisiin
- mahdollistaa opiskelijalle opinnäytetyön tekemisen julkaisun muodossa, jolloin se voi poiketa em. kuvatuista ohjeellisista rakenteista
- sisältää vähintään yhden julkaisukelpoisen artikkelin
- kaikissa artikkeleissa tulosten tulee olla aiemmin julkaisemattomia

- mikäli työ sisältää useampia eri artikkeleita, niiden tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus
- julkaisukanavat valitaan ohjauskeskustelussa ammattialan ja opinnäytetyön luonteen ja tavoitteiden mukaan
- artikkelimuotoisen opinnäytetyön ohjaajan on tärkeää tuntee eri julkaisukanavia ja niiden käytäntöjä.
- HAMKin ohjeita hyvän julkaisupaikan valitsemiseksi Avoin julkaiseminen - sivulla <https://www.hamk.fi/tutkimus/avoin-julkaiseminen/>
- opinnäytetyön ohjaaja voi kysyä neuvoa julkaisukanavan valinnassa vie@hamk.fi
- artikkeli voidaan kirjoittaa yhdessä ohjaavan opettajan tai muun asiantuntijan kanssa
- artikkelin tekijyydestä on sovittava (kts. TENKin suositus tekijyydestä sopimiseksi)
- artikkelin hyväksyttävät julkaisukielet ovat suomi, ruotsi ja englanti
- artikkelin ja opinnäytetyöraportin ei tarvitse olla kirjoitettu samalla kielellä
- YAMK-opinnäytetyössä artikkelin tulee osoittaa opiskelijan laajaa perehtyneisyyttä aiheeseen sekä vahvaa tietotaitoa artikkelin aiheesta.

Artikkeliopinnäytetyön julkisuus ja arkistointi HAMKissa:

- Kaikki opinnäytetyöt ovat julkisia.
- Jos artikkelia/artikkeleita ei ole vielä julkaistu, tulee työ arkistoida HAMKin sisäiseen opinnäytetyöarkistoon. Työtä EI tule laittaa Theseukseen, koska tällöin ensijulkaisu tapahtuu Theseuksessa, eivätkä lehdet välttämättä enää julkaise artikkelia/artikkeleita.
- Jos artikkeli on jo julkaistu, tulee sen uudelleen julkaisuun opinnäytetyössä pyytää lupa kustantajalta ja samalla sopia, minkä version artikkelista saa julkaista. (kustantajan versio, final draft tms.) Tämä on erityisen tärkeää, mikäli opinnäytetyö on tarkoitus julkaista Theseuksessa, jossa opinnäytetyö on avoimesti kenen tahansa luettavissa. Lupien kysyminen ja julkaistavan artikkeliversioon selvittäminen on tärkeää myös ammattilehdissä, sillä esimerkiksi artikkelissa oleviin kuviin saattaa liittyä tekijänoikeuksia.

Artikkeliopinnäytetyön ohjeellinen rakenne

1. Johdanto ja yhteenveto

Esitellään, miten artikkelit liittyvät toisiinsa ja millaisen kokonaisuuden ne muodostavat, määritellään kokonaisuuden tavoitteet, tutkimuksellinen viitekehys ja menetelmät sekä arvio julkaisujen tulosten merkityksestä ja käytettävyydestä julkaisemisen aikaan. Mikäli artikkeleita on vain yksi, johdannossa kuvataan tutkimuksellinen viitekehys ja menetelmät sekä arvio julkaisujen tulosten merkityksestä ja käytettävyydestä julkaisemisen aikaan.

Yksityiskohtaisesta rakenteesta sovitaan ohjaajan kanssa.

2. Artikkelit

Artikkeli(t) kirjoitetaan julkaisukanavan edellyttämin ohjeistuksin.

Lähteet (Liite 5)

Liitteet

3 Opinnäytetyön prosessi

Opiskelijan opinnäytetyön prosessiin osallistuvat muun muassa seuraavat tahot:

Opinnäytetyön ohjaaja on koulutuspäällikön nimeämä ammattikorkeakoulun henkilökunnan edustaja, joka ohjaa opiskelijaa opinnäytetyön teossa, valvoo työn etenemistä sekä arvioi valmiin opinnäytetyön. Tavallisesti opinnäytetyön ohjaajia on kaksi: varsinainen sisällön ohjaaja ja toinen lukija. Ohjaajien nimet kerrotaan opinnäytetyön tiivistelmäisivulla.

Viestinnän opettaja ohjaa opinnäytetyön raportointia ja hyväksyy kypsyysnäytteen kielen osalta. **Englannin kielen opettaja** tarkastaa englanninkielisen tiivistelmän kieliasun. Vieraskielisissä koulutuksissa englannin kielen opettaja ohjaa opinnäytetyöraportin kieliasua. YAMK-opinnäytetyölle ei tehdä kielentarkastusta. Lehdistöiedotteen tarkastaa viestinnän opettaja.

Opinnäytetyön tilaaja on yleisnimitys opinnäytetyön tilanneelle taholle. Tilaaja voi olla esimerkiksi yritys, julkisyhteisö tai kolmannen sektorin toimija.

Alla kuvataan opinnäytetyöprosessi. Kuva 1. yläosassa esitetään ohjaustoimet ja alaosassa opiskelijan konkreettiset tuotokset. Kuva 1. on tarkemmin avattu alaluvuissa 3.1–3.3.

Kuva 1. Opinnäytetyöprosessi AMK- ja YAMK-tutkinnoissa

Opinnäytetyön tietoperustan rakentaminen, menetelmävalinnat ja asiantuntijaviestintä voidaan toteuttaa ryhmäohjauksessa tai osana moduulia. Pääpaino ohjausprosessissa on pienryhmissä ja yksilöohjaus kattaa vain kunkin työn erityiskysymykset ja -haasteet.

3.1 Suunnittelu

Ohjaus alkaa aihekeskustelulla ja neuvottelulla tilaajan ja opiskelijan kanssa. Opiskelija laatii aihe-ehdotuksen Wihiin (opinnäytetöiden ohjausjärjestelmä). Opinnäytetöiden koordinaattori hyväksyy aihe-ehdotuksen (tai palauttaa sen opiskelijalle täydennettäväksi) ja nimeää työlle ohjaajan. Ohjaaja jatkaa opiskelijan kanssa aihe-ehdotuksen työstämistä. Opinnäytetyöstä tehdään tilaajan kanssa **opinnäytetyösopimus** (Liite 1), jonka kaikkien osapuolten allekirjoittama versio tallennetaan Wihiin. Opiskelija työstää ohjauksen mukaan **opinnäytetyösuunnitelman**, joka on valitun toteuttamistavan mukainen (ks. luku 2). Opinnäytetyö laaditaan käyttämällä HAMKin virallista opinnäytetyön asiakirjamallia (Liite 4).

Suunnitteluvaiheessa opiskelija perehtyy tiedonkeruumenetelmiin ja työstää opinnäytetyönsä tietoperustaa. Huomioitavaa on, että jos tutkimuksen kohteena on organisaatio, organisaation toiminta tai sen edustajat (esim. henkilökunta tai opiskelijat), on ko. organisaatiolta pyydettävä tutkimuslupa. Lupakäytännöt ja luvan myöntämisen edellytykset vaihtelevat organisaatioittain. HAMKin tutkimuslupaohjeiden mukaan kaikkiin tutkimuksiin, kehittämishankkeisiin ja opinnäytetöihin, jotka on kohdennettu HAMKin henkilökunnalle tai opiskelijoille (esim. kyselytutkimus), tarvitaan tutkimuslupa. Tutkimuslupiin liittyvät asiat on kuvattu tarkemmin luvussa 1.2.

Suunnitteluvaiheessa opiskelija suorittaa Opinnäytetyön osaaja -osaamismerkin. Osaamismerkin voi halutessaan suorittaa jo ennen opinnäytetyön aloittamista. Osaamismerkin suorittanut tuntee hyvän tieteellisen käytännön HAMKin opinnäytetyöohjeistuksen edellyttämällä tasolla: tietosuoja, tutkimuseettiset näkökulmat, tutkimuslupakäytännöt, lähteiden käyttö ja tutkimusaineiston hallinta. Osaamismerkkiin liittyvä automaattitarkisteinen tentti suoritetaan Moodlessa (Learn), jossa on ohjeistus/linkit tukimateriaaleihin. Tentti löytyy Moodlesta nimellä Opinnäytetyön osaaja <https://learn.hamk.fi/course/view.php?id=1636>

Opiskelija tallentaa tiedon hyväksytystä osaamismerkistä Wihiin (<https://wihi.hamk.fi>). Opinnäytetyön tutkimusaineistoa ei saa lähteä keräämään ennen osaamismerkin suorittamista hyväksytysti.

Viestinnän opettaja osallistuu AMK-opinnäytetyön ohjaukseen. Myös YAMK-opinnäytetyön tekijä saa tarvittaessa kieliasun ohjausta. Lisäksi kirjaston opettavat informaatikot ohjaavat ja auttavat tiedonhankinnassa ja tiedonlähteiden etsimisessä opinnäytetyön teon kaikissa vaiheissa. Lisätietoja tiedonhaun ohjauksesta ja tietoaineistoista saa kirjastosta.

HAMKissa noudatetaan yhtenäisesti APA-lähdeviitestandardia. Lähdeviitteiden merkitsemiseen, viittaustekniikkaan ja kuvioiden sekä taulukkojen nimeämiseen on ohjeistus (Liite 5).

Suunnitelmaseminaari pidetään siinä vaiheessa, kun opiskelija on kirjoittanut tietoperustaa ja hahmottanut työn raamit, laatinut alustavan sisällysluettelon, suunnitellut käytettävän tutkimusmenetelmän/-menetelmät. Tavoitteena on kuitenkin, ettei työn tekeminen ole vielä

niin pitkällä, etteikö siihen voitaisi suunnitelmaseminaarin keskustelujen perusteella tehdä muutoksia. Suunnitelmaseminaarissa esitetään esimerkiksi laadittu kysely, jota ei ole vielä lähetetty. Suunnitelmaseminariin ilmoittautuminen edellyttää ohjaajan lupaa.

Hyväksytty opinnäytetyösuunnitelma palautetaan Wihiin. Kun ohjaaja on hyväksynyt sekä opinnäytetyösuunnitelman että suunnitteluvaiheen Wihissä ja kirjannut koko opinnäytetyöprojektin TKI-pisteet, opiskelijalle siirtyy 5 op (AMK) tai 10 op (YAMK) opintosuoritusrekisteriin.

3.2 Toteutus

Opinnäytetyön ydinsisältö eli aineiston keruu ja analysointi tapahtuvat toteutusvaiheessa. Toteutusvaiheen kesto vaihtelee hyvinkin paljon ja siihen vaikuttavat opinnäytetyön toteutustapa, tilaaja ja valittu menetelmä. Ryhmäohjauksessa ja ohjaajalta saamansa palautteen perusteella opiskelija jalostaa työtään.

Opinnäytetyön toteutusvaiheeseen ajoittuu väliseminaari. Väliseminaarissa opinnäytetyön aineiston analysointi ja raportointi ovat jo pitkällä ja työn pääsisällöt on kirjoitettu. Väliseminaarin käytännön järjestelyt määräytyvät koulutuskohtaisesti (verkko/live, ryhmäohjaus/henkilökohtainen, julkinen/rajattu). Opinnäytetyötä opponoi toinen opinnäytetyön tekijän kanssa suunnilleen samassa vaiheessa oleva opiskelija. Opponoinnin kohteena ovat sekä opinnäytetyöraportin jo tuotettu teksti että sitä koskeva esitys. Opponoinnin on annettava opponoinnistaan kirjallinen raportti. AMK-tutkinnossa opiskelijat osallistuvat koulutuksen määrittelemään määrään muiden opiskelijoiden loppuseminareja.

Toteutusvaiheen lopuksi ohjaaja hyväksyy vaiheen Wihissä ja opiskelijalle siirtyy 5 op (AMK) tai 10 op (YAMK) opintosuoritusrekisteriin.

3.3 Viimeistely

Opinnäytetyöprosessin viimeisessä vaiheessa opiskelija keskittyy raportin kirjoittamiseen ja tutkimustulosten viimeistelyyn sekä kirjoittaa johtopäätökset, pohdinnan ja tiivistelmän suomeksi ja englanniksi. Työskentelyssä huomioidaan ohjaajalta, väliseminaarin

opponentilta sekä tilaajalta saatu palaute. Opinnäytetyölle tehdään plagioinnintarkastus (Urkund) Wihissä. Ohjaaja tarkastaa Urkund-raportin ja pyytää opiskelijaa tekemään tarvittavat korjaukset opinnäytetyöhönsä. Viimeistään tässä vaiheessa myös englannin opettaja kommentoi abstraktia. YAMK-tutkinnossa abstraktiin ei tehdä kieliasuntarkastusta. Kun työ on kokonaisuudessaan valmis, opiskelija palauttaa työn arvioitavaksi Wihiin. Opiskelija pyytää ohjaajalta luvan esittää opinnäytetyö loppuseminaarissa ja julkaista työ. Loppuseminaarin käytännön järjestelyt vaihtelevat koulutuksittain.

Loppuseminaaritilaisuudet järjestetään ilmoitettuina loppuseminaaripäivinä.

Loppuseminaarissa opiskelija esittelee opinnäytetyönsä. Loppuseminaari on julkinen tilaisuus, jonne voi kutsua mukaan esimerkiksi työn tilaajan. Seminaarin voi järjestää myös tilaajan toivomassa paikassa. Seminaarit on mahdollista videoida ja esittää kiinnostuneille. Esityksen painopiste on tuloksissa ja johtopäätöksissä. Loppuseminaariesitys arvioidaan (kts. arviointikriteerit). Esityksessä tulee nousta esiin työn käytännönläheisyys ja työelämäyhteys. Loppuseminaarissa opiskelija arvioi lyhyesti myös omaa oppimisprosessiaan.

AMK opinnäytetyöhön liittyy pakollinen kypsyysnäyte (Liite 6). Asetuksen ammattikorkeakouluista (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 2014/1129., 2020) 8.§:n mukaan ammattikorkeakoulututkintoa varten opiskelijan on kirjoitettava opinnäytetyönsä alalta kypsyysnäyte, joka osoittaa perehtyneisyyttä alaan ja suomen tai ruotsin kielen taitoa. Ammattikorkeakoulu päättää kypsyysnäytteestä silloin, kun opiskelijalta ei vaadita ammattikorkeakouluasetuksen (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 2014/1129., 2020) 7. §:n 1. momentissa tarkoitettua kielitaitoa. Jos opiskelijan koulusivistyskieli on suomi tai ruotsi, hän kirjoittaa kypsyysnäytteensä koulusivistyskielellään. Jos opiskelijan koulusivistyskieli on muu kuin suomi tai ruotsi, hän kirjoittaa kypsyysnäytteensä englannin kielellä. Lisätietoja opinnäytetyön ja kypsyysnäytteen kielestä löytyy HAMKin voimassa olevasta tutkintosäännöstä. https://www.hamk.fi/wp-content/uploads/2020/11/Tutkintosaanto_2021_saavutettava.pdf

AMK-tutkinnossa kypsyysnäyte kirjoitetaan valvotussa tilanteessa tai Exam-tenttiakvaariossa. Opiskelija voi ilmoittautua kypsyysnäytteeseen, kun opinnäytetyö on viimeistelyvaiheessa ja ohjaava opettaja on antanut siihen luvan. Kypsyysnäytteessä opiskelija kirjoittaa esseen ohjaajan laatimasta otsikosta. Esseän tarkastaa opinnäytetyön ohjaaja ja kieliasun viestinnän opettaja. Ruotsiksi kirjoitetun kypsyysnäytteen tarkistaa ruotsinopettaja. Kypsyysnäyte arvioidaan arvosanoilla hyväksytty tai hylätty. Kypsyysnäytteen hyväksynnän jälkeen ohjaaja kirjaa Wihiiin kypsyysnäytteen suoritetuksi.

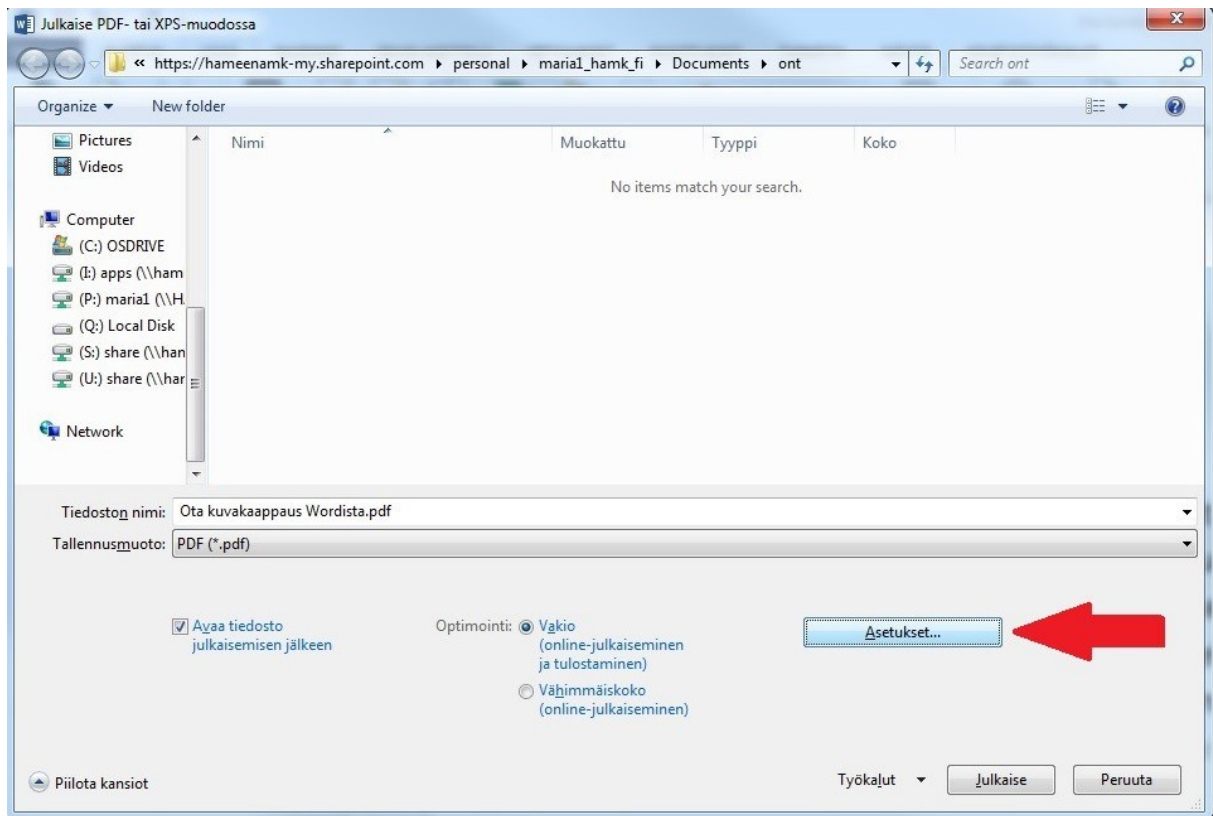
YAMK-opiskelijoilla kypsyysnäytteen korvaa tiedote. AMK-opiskelijat laativat tiedotteen ohjaajan pyytäessä. Liitteessä 7 on ohje tiedotteen kirjoittamiseen. Opiskelija lähettää tiedotteen opinnäytetyön ohjaajalle ja viestinnän opettajalle, joka tarkastaa sen ja vastaa sen eteenpäin toimittamisesta. Tiedotteita voidaan käyttää ulkoisessa ja sisäisessä viestinnässä.

Kun tilaaja on kirjoittanut opinnäytetyön palautteen Wihiiin, ohjaaja ja toinen tarkastaja arvioivat opinnäytetyön ja kirjaavat numeerisen arvioinnin sekä sanallisen lausunnon Wihiiin.

HAMKissa siirryttiin 1.9.2016 opinnäytetöiden sähköiseen arkistointiin. Julkaisuluvan saatuaan opiskelija tallentaa työnsä **joko** Theseukseen (suositus) **tai** HAMKin sisäiseen opinnäytetyöarkistoon. Kaikki työt tallennetaan pdf/a-muodossa.

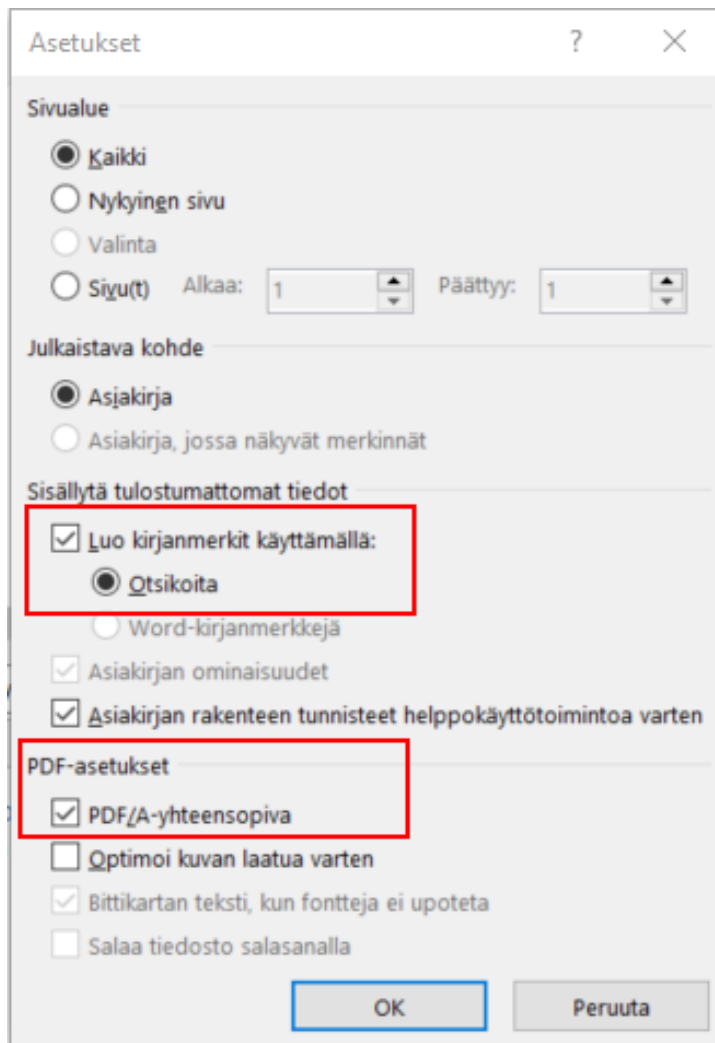
Word-dokumentti viedään PDF/A-muotoon seuraavasti (ks. Kuva 2): valitaan TIEDOSTO → VIE → Luo PDF- tai XPS-tiedosto → Luo PDF/XPS. Avautuu uusi ikkuna. Valitaan Asetukset.

Kuva 2. Vienti PDF/A-muotoon, kuvakaappaus 1.

Avautuu jälleen uusi ikkuna. Valitaan, että luodaan kirjanmerkit käyttämällä otsikoita ja PDF-asetuksiin PDF/A-yhteensopiva (Kuva 3). Muita muutoksia ei tehdä. Lopuksi painetaan OK.

Kuva 3. Kirjanmerkkien luonti otsikoista ja vienti PDF/A-muotoon, kuvakaappaus 2.

Opinnäytetyöt julkaistaan ensisijaisesti ammattikorkeakoulujen yhteisessä ja kaikille avoimessa Theseus-opinnäytetietokannassa. Ohjeet opinnäytetyön tallentamiseen löytyvät verkosta <http://submissions.theseus.fi/>.

Mikäli opinnäytetyötä ei julkaista Theseuksessa, opiskelija lähettää sen Funetin FileSender-palvelun (<https://filesender.funet.fi/>) kautta vastaanottajalle opinnaytetyo.arkisto@hamk.fi. Sieltä työ siirretään HAMKin sisäiseen opinnäytetyöarkistoon, josta se on luettavissa ainoastaan HAMKin verkossa.

Kirjastosta ilmoitetaan opiskelijalle ja opinnäytetyössä mainitulle ohjaajalle, kun työ on arkistoitu. Opiskelija laittaa kirjastolta saamansa linkin Wihiin. Ohjaaja tarkastaa linkin ja tallennetun työn Theseuksesta tai HAMKin sisäisestä arkistosta ja hyväksyy sen.

Tämän jälkeen opiskelija näkee arvioinnin ja lausunnon Wihissä. Samalla arvosana siirtyy opintosuoritusrekisteriin ja aiempien vaiheiden arvioinnit muuttuvat hyväksytystä opinnäytetyön arvosanan mukaisiksi numeerisiksi arvioinneiksi.

Opinnäytetyöprosessin muistilista

Eri vaiheisiin käytettävä aika (op) on ohjeellinen.

Suunnittelu, 5 op (YAMK 10 op)

- perehdy HAMKin opinnäytetyöoppaaseen
- tee opinnäytetyön osaaja -osaamismerkki
- kirjoita aihe-ehdotus ja valmistelee **opinnäytetyösopimus**
- valitse toteuttamistapa (toiminnallinen, portfolio jne.) ja kirjoita **opinnäytetyösuunnitelma** käyttäen **opinnäytetyön asiakirjamallia**
- tutustu HAMKin ja tilaajan tutkimuslupaohjeisiin ja täytä tutkimuslupahakemus

Toteutus, 5 op (YAMK 10 op)

- perehdy systemaattisen tiedonhaun kautta löytämiisi lähdeaineistoihin ja kirjoita tietoperustaa
- tee opinnäytetyötä valitsemasi toteutustavan mukaisesti
- osallistu ohjaustilaisuuksiin
- esittele työsi ja oponoi toisen työtä väliseminaarissa

Viimeistely, 5 op (YAMK 10 op)

- viimeistele opinnäytetyösi saamasi palautteen perusteella
- pyydä työn tilaajalta palaute
- toimita abstrakti ja suomenkielinen tiivistelmä englannin kielen opettajalle
- lähetä valmis työ plagioinnintarkastukseen (Urkund)
- tee viimeiset korjaukset ja palauta valmis työ ohjaajalle
- tee kypsyysnäyte (AMK-tutkinto) tai tiedote (YAMK-tutkinto)
- anna palaute opinnäytetyöprosessista
- esittele työ loppuseminaarissa

- kun saat ohjaajalta julkaisuluvan, tallenna opinnäytetyö joko Theseukseen tai sisäiseen arkistoon
- saat arvosanan ja lausunnon opinnäytetyöstä.

4 Opinnäytetyön arviointi

4.1 Arvioinnin yleiset periaatteet

AMK-tutkinnon sekä YAMK-tutkinnon opinnäytetyöt arvioidaan keskeisten arviointikriteerien näkökulmista, jotka on kuvattu luvuissa 4.2-4.5. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö on laajempi ja tarkastelutavaltaan syvällisempi ja analyttisempi kuin ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö, mikä huomioidaan myös arvioinnissa. Hyväksytyt opinnäytetyöt arvioidaan asteikolla 1–5. Opinnäytetyön eri toteuttamistavoissa arviointikriteerit ovat erilaisia.

Opinnäytetyön arviointiin tyytymätön opiskelija voi hakea oikaisua tutkintolautakunnalta, tarkemmat ohjeet tutkintosäännössä https://www.hamk.fi/wp-content/uploads/2020/11/Tutkintosaanto_2021_saavutettava.pdf

Opinnäytetyön arviointiasteikko

Kaikissa arviointikriteereissä noudatetaan yhtenäistä arviointiasteikkoa. Arviointikriteerien toteutumista arvioidaan opinnäytetyössä asteikolla 1–5:

- Kiitettävä 5: toteutuu kiitettävästi
- Hyvä 4: toteutuu hyvin
- Hyvä 3: toteutuu pääosin hyvin
- Tyydyttävä 2: toteutuu jossain määrin puutteellisesti
- Tyydyttävä 1: toteutuu puutteellisesti
- Hylätty suoritus: opinnäytetyössä ei ole saavutettu tasoa tyydyttävä 1.

Seuraavissa alaluvuissa esitellään erilaisten opinnäytetöiden arviointikriteerit.

4.2 Tutkimuksellinen opinnäytetyö

4.2.1 Tehtävä

- Työllä on selkeä tavoite ja tarkoitus. Valitut kysymykset tukevat tavoitteen saavuttamista.
- Tutkimusongelma on selkeästi esitetty.
- Tehtävänasettelu on ajankohtainen, innovatiivinen ja työelämää hyödyttävä.

4.2.2 Tietoperusta

- Työhön on valittu aiheen kannalta olennaiset käsitteet. Ne on määritelty hyvin ja niitä käytetään sujuvasti.
- Työhön valittu tietoperusta tukee opinnäytetyön tehtävää.
- Tietoperusta sisältää monipuolisia lähteitä, jotka osoittavat vankkaa perehtyneisyyttä aiheeseen, toimintaympäristöön ja traditioon.
- Opinnäytetyössä osoitetaan syvällistä lähdekriittisyyttä. Lähteiden luotettavuutta on arvioitu analyyttisesti ja asiantuntevasti.

4.2.3 Aiheen rajaus ja tutkimuskysymykset

- Tehtävä on toteuttamiskelpoinen ja työ on rajattu perustellusti.
- Tutkimuskysymykset on kuvattu ymmärrettävästi, riittävän tarkasti ja yksiselitteisesti.
- Tutkimuskysymyksissä kuvatut tehtävät ovat riittävän haastavia opinnäytetyöksi.
- Opiskelija on toiminut aktiivisesti tavoitteiden ja tutkimusongelman rajaamisessa ja kuvaamisessa.

4.2.4 Aineiston hankinta ja menetelmät

- Työssä on esitetty aineiston keruumenetelmät ja menettelytavat.
- Työssä on kuvattu aineiston analyysimenetelmät.
- Menetelmät on valittu niin, että niillä voidaan vastata tutkimusongelmaan/-kysymyksiin.

- Menetelmien valinta on perusteltu.

4.2.5 Toteutusprosessi

- Opinnäytetyöprosessi on toteutettu itsenäisesti ja loogisesti, tarkoituksenmukaisesti ohjausta käyttäen.
- Opinnäytetyön toteutustapa palvelee aihetta.
- Opinnäytetyössä on noudatettu tekijän itsenäisesti tekemää ja kuvaamaa aikataulua.
- Tekijä on osoittanut opinnäytetyöprosessissa hyviä projektinhallintataitoja.

4.2.6 Tulokset ja johtopäätökset

- Tulokset on kuvattu selkeästi ja jäsenneilty tutkimusongelmiin sopivalla tavalla.
- Tulokset vastaavat esitettyihin tutkimusongelmiin/-kysymyksiin.
- Tulokset on analysoitu perusteellisesti ja käytettyihin menetelmiin sopivilla tavoilla.
- Tuloksia on pohdittu ja ne on kytketty tietoperustaan.
- Tulosten luotettavuutta (reliabiliteetti, validiteetti) on arvioitu perusteellisesti ja kriittisesti.
- Johtopäätöksissä on tiiviisti vastattu kaikkiin tutkimuskysymyksiin.

4.2.7 Pohdinta ja kehittämisehdotukset

- Opinnäytetyö osoittaa opiskelijan asiantuntijuuden kehittymistä.
- Työssä on esitetty kehittämisehdotuksia ja ne pohjautuvat työn tuloksiin.
- Tulokset hyödyttävät tilaajaa ja/tai kehittävät ammattialan toimintatapoja ja työmenetelmiä.
- Opinnäytetyöseminaarit olivat loogisia, selkeitä, ammattimaisia ja analyyttisiä.

4.2.8 Eettisyys, kestävyys ja vastuullisuus

- Opinnäytetyö noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä ja ammattialan eettisiä ohjeita.
- Tekijä on osoittanut sitoutuneisuutta ja vastuullisuutta opinnäytetyöprosessissa.

- Opinnäytetyössä on analysoitu kestäväää kehitystä ja vastuullisuutta oman työn aihealueen näkökulmasta.

4.2.9 Raportointi

- Raportin rakenne on johdonmukainen ja selkeä.
- Raportti on sujuvaa ja virheetöntä asiatekstiä.
- Lähteitä on käytetty/hyödynnetty monipuolisesti ja kriittisesti.
- Raportissa olevien kuvien ja taulukoiden otsikkotekstit selittävät niiden sisällön selkeästi ja yksiselitteisesti.
- Lähteisiin, myös kovalähteisiin, viitataan ohjeiden mukaisesti.
- Ulkoasu on viimeistelty ja ohjeiden mukainen.
- Opinnäytetyön seminaariesitys on syvälinen ja havainnollistava.

4.3 Toiminnallinen opinnäytetyö

4.3.1 Tehtävä

- Työllä on selkeä tarkoitus ja tavoite. Valitut kysymykset tukevat tavoitteen saavuttamista.
- Tehtävänasettelu on ajankohtainen, innovatiivinen ja työelämää hyödyttävä.
- Tehtävä on toteuttamiskelpoinen ja työ on rajattu perustellusti.

4.3.2 Tietoperusta

- Työhön on valittu aiheen kannalta olennaiset käsitteet. Ne on määritelty hyvin ja niitä käytetään sujuvasti.
- Työhön valittu tietoperusta tukee opinnäytetyön tehtävää.
- Tietoperusta sisältää monipuolisia lähteitä, jotka osoittavat vankkaa perehtyneisyyttä aiheeseen, toimintaympäristöön ja traditioon.
- Opinnäytetyössä osoitetaan syvälistä lähdekriittisyyttä. Lähteiden luotettavuutta on arvioitu analyyttisesti ja asiantuntevasti.

4.3.3 Työsuunnitelma ja menetelmät

- Opinnäytetyön toteutustapa palvelee aihetta.
- Valittu menetelmä on tietoinen ja perusteltu.

4.3.4 Toteutusprosessi

- Opinnäytetyöprosessi on toteutettu itsenäisesti ja se on edennyt tavoitteellisesti ohjaajan ja toimeksiantajan ohjausta hyödyntäen

4.3.5 Tulokset ja johtopäätökset

- Lopputuotos vastaa asetettuun tavoitteeseen ja tarkastelu on rajattu.
- Tulosten luotettavuutta on arvioitu perusteellisesti ja kriittisesti.
- Johtopäätöksissä yhdistetään tietoperusta, tuotos ja oma pohdinta.
- Tulokset hyödyttävät tilaajaa ja niitä voidaan soveltaa ammattialan toimintatapoja tai työmenetelmiä kehitettäessä.

4.3.6 Eettisyys, kestävyys ja vastuullisuus

- Opinnäytetyö noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä ja ammattialan eettisiä ohjeita.
- Tekijä on osoittanut sitoutuneisuutta ja vastuullisuutta opinnäytetyöprosessissa.
- Opinnäytetyössä on analysoitu kestäväää kehitystä ja vastuullisuutta oman työn aihealueen näkökulmasta.

4.3.7 Raportointi

- Raportin rakenne on johdonmukainen ja selkeä.
- Raportti on sujuvaa ja virheetöntä asiatekstiä.
- Raportissa olevien kuvien ja taulukoiden otsikkotekstit selittävät niiden sisällön selkeästi ja yksiselitteisesti.
- Lähteisiin, myös kuvalähteisiin, viitataan ohjeiden mukaisesti.
- Lähteitä on käytetty/ hyödynnetty monipuolisesti ja kriittisesti.

- Ulkoasu on viimeistelty ja ohjeiden mukainen.
- Opinnäytetyön seminaariesitys on syvälinen ja havainnollistava.

4.4 Portfolio-opinnäytetyö

4.4.1 Tehtävä

- Työllä on selkeä tavoite ja tarkoitus. Valitut kysymykset tukevat tavoitteen saavuttamista.
- Tehtävänasettelu on ajankohtainen, innovatiivinen ja työelämää hyödyttävä.
- Tehtävä on toteuttamiskelpoinen ja työ on rajattu perustellusti.

4.4.2 Teorian hallinta

- Työhön on valittu aiheen kannalta olennaiset käsitteet. Ne on määritelty hyvin ja niitä käytetään sujuvasti.
- Työhön valittu tietoperusta tukee opinnäytetyön tehtävää.
- Tietoperusta sisältää monipuolisia lähteitä, jotka osoittavat vankkaa perehtyneisyyttä aiheeseen, toimintaympäristöön ja traditioon.
- Opinnäytetyössä osoitetaan syvällistä lähdekriittisyyttä. Lähteiden luotettavuutta on arvioitu analyyttisesti ja asiantuntevasti.

4.4.3 Käytännön toteutus ja menetelmät

- Opinnäytetyöprosessi on toteutettu itsenäisesti, tarkoituksenmukaisesti ohjausta hyödyntäen.
- Opinnäytetyön toteutustapa palvelee aihetta.
- Valittu menetelmä on perusteltu.

4.4.4 Teorian soveltaminen käytäntöön

- Osaamisalueiden teoria tukee käytännön sovellusten toteutusta.

- Opiskelija analysoi teorian ja käytännön soveltuvuutta eri osaamisalueiden osalta.
- Portfoliosta on selkeästi havaittavissa ammatillisen osaamisen kasvu.

4.4.5 Oman osaamisen kehittämistarve, eettisyys ja luotettavuus

- Opinnäytetyö noudattaa hyvää tieteellistä ja ammatillista käytäntöä sekä ammattialan eettisiä ohjeita.
- Tekijä on osoittanut sitoutuneisuutta ja vastuullisuutta opinnäytetyöprosessissa.
- Tekijä arvioi selkeästi oman osaamisensa ja kehitystarpeensa.
- Opinnäytetyö osoittaa opiskelijan asiantuntijuuden kehittymistä.
- Opinnäytetyössä on analysoitu kestäväää kehitystä ja vastuullisuutta oman työn aihealueen näkökulmasta.

4.4.6 Raportointi

- Raportin rakenne on harkittu ja hallittu.
- Raportti on sujuvaa ja virheetöntä asiatekstiä.
- Lähteitä on käytetty/hyödynnetty monipuolisesti ja kriittisesti.
- Lähteisiin, myös kuvalähteisiin, viitataan ohjeiden mukaisesti.
- Ulkoasu on viimeistelty ja ohjeiden mukainen.
- Opinnäytetyön seminaariesitys on syvälinen ja havainnollistava.

4.5 Artikkelioinnäytetyö

4.5.1 Tehtävä

- Työllä on selkeä tarkoitus ja tavoite. Valitut kysymykset tukevat tavoitteen saavuttamista.
- Tehtävänasettelu on ajankohtainen, innovatiivinen ja työelämää hyödyttävä.

4.5.2 Tietoperusta

- Työhön on valittu aiheen kannalta olennaiset käsitteet. Ne on määritelty hyvin ja niitä käytetään sujuvasti.
- Työhön valittu tietoperusta tukee opinnäytetyön tehtävää.
- Tietoperusta sisältää monipuolisia lähteitä, jotka osoittavat vankkaa perehtyneisyyttä aiheeseen, toimintaympäristöön ja traditioon.
- Opinnäytetyössä osoitetaan syvällistä lähdekriittisyyttä. Lähteiden luotettavuutta on arvioitu analyttisesti ja asiantuntevasti.

4.5.3 Työsuunnitelma ja menetelmät

- Opinnäytetyön toteutustapa palvelee aihetta.
- Valittu menetelmä on tietoinen ja perusteltu.

4.5.4 Toteutusprosessi

- Opinnäytetyöprosessi on toteutettu itsenäisesti ja loogisesti, tarkoituksenmukaisesti ohjausta käyttäen.
- Opinnäytetyön toteutustapa palvelee aihetta. Opinnäytetyön tutkimuksellinen viitekehys on tarkoituksenmukainen ja relevantti.
- Valittu julkaisukanava on tarkoituksenmukainen ja perusteltu.

4.5.5 Tulokset, tuotokset ja johtopäätökset

- Tulokset vastaavat esitettyihin tutkimusongelmiin/-kysymyksiin.
- Tulosten luotettavuutta on arvioitu kattavasti ja kriittisesti.
- Johtopäätöksissä artikkelit on yhdistetty mielekkääksi kokonaisuudeksi. Tietoperusta, tulokset ja oma pohdinta tukevat toisiaan.
- Artikkelit/artikkelit levittävät tutkimukseen ja kehitystyöhön liittyvää tietoa ammattiyhteisön käyttöön. Artikkelin/artikkelien tulokset ovat merkityksellisiä ja ammattialan kannalta hyödynnettäviä.

4.5.6 Eettisyys, kestävyys ja vastuullisuus

- Opinnäytetyö noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä ja ammattialan eettisiä ohjeita.
- Tekijä on osoittanut sitoutuneisuutta ja vastuullisuutta opinnäytetyöprosessissa.
- Opinnäytetyössä on analysoitu kestävää kehitystä ja vastuullisuutta oman työn aihealueen näkökulmasta.

4.5.7 Raportointi

- Raportin sisällöllinen rakenne on johdonmukainen ja selkeä.
- Raportti on sujuvaa ja virheetöntä asiatekstiä.
- Lähteitä on käytetty/hyödynnetty monipuolisesti ja kriittisesti.
- Lähteisiin, myös kuvälähteisiin, viitataan ohjeiden mukaisesti.
- Ulkoasu on viimeistelty ja ohjeiden mukainen.
- Opinnäytetyön seminaariesitys on syvälinen ja havainnollistava.

5 Opinnäytetyöprosessin seuranta, arviointi ja kehittäminen

Opinnäytetyöprosessin jatkuva kehittäminen edellyttää jatkuvaa palautteen keräämistä. Opinnäytetyöprosessia ja siihen liittyvää ohjausta kehitetään opiskelijoiden ja tilaajan antaman palautteen perusteella. Opiskelija antaa opinnäytetyöprosessista kirjallisen palautteen (Liite 8). Prosessia kehitetään jatkuvasti. Opinnäytetyöopasta päivitetään vuosittain tarpeen mukaan.

6 Hyvien opinnäytetöiden palkitseminen

Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen säätiö palkitsee vuosittain laadukkaita HAMKin opinnäytetöitä HAMK-stipendeillä. Jokainen koulutus voi esittää opiskelijan luvalla yhtä opinnäytetyötä palkittavaksi.

Lähteet

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. (2020). Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöiden eettiset suositukset. Arene.

EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679. (28. Lokakuu 2020). Noudettu osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019. (28. Lokakuu 2010). Noudettu osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190306>

Tietosuojalaki 5.12.2018/1050. (28. Lokakuu 2020). Noudettu osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 2014/1129. (28. Lokakuu 2020). Noudettu osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141129>

